

Κείμενα και συγγραφείς της νεοελληνικής λογοτεχνίας 1830-1880

Διδάσκων: Αναπλ. Καθηγητής Ιωάννης Παπαθεοδώρου

2^η ενότητα: «Γνωριμία με τους συγγραφείς και τα κείμενα»

Γνωριμία με κείμενα της εποχής. Κατανόηση των μυθιστορηματικών παραλλαγών. Σταδιακή μετατόπιση από το ρομαντικό παράδειγμα στην αποτύπωση της κοινωνικής πραγματικότητας.

Ενδεικτικό υλικό ανάγνωσης

Π. Σούτσος, Λέανδρος

<http://www.greek-language.gr/greekLang/literature/anthologies/new/show.html?id=76>

Το παραπάνω απόσπασμα αποτελεί τμήμα του μυθιστορήματος Λέανδρος του Παναγιώτη Σούτσου, το οποίο πραγματεύεται τον ανεκπλήρωτο έρωτα δύο νέων, του Λέανδρου και της Κοραλίας. Το έργο του Σούτσου απηχεί επιρροές του ευρωπαϊκού ρομαντισμού (στοιχείο της νοσταλγίας, μοτίβο του περιπλανώμενου, έμμονη ιδέα του θανάτου) ενώ η επιστολική του μορφή το συνδέει με μια μεγάλη παράδοση επιστολικού μυθιστορήματος που ακμάζει στην Ευρώπη από το 17ο ως το 19ο αιώνα.

Ενδεικτικό υλικό ανάγνωσης

Π. Σούτσος, Λέανδρος (συνέχεια)

<http://www.greek-language.gr/greekLang/literature/anthologies/new/show.html?id=76>

Οι ρομαντικές επιρροές του Λέανδρου γίνονται εμφανείς στο παραπάνω απόσπασμα όπου ο ήρωας περιπλανιέται σκεπτόμενος το αντικείμενο του έρωτά του και βυθίζεται στη μελαγχολία. Ταυτόχρονα, προβαίνει σε σχόλια για την τρέχουσα πολιτική κατάσταση. Η πίστη του Λέανδρου στον Όθωνα και σε συγκεκριμένα πρότυπα κοινωνικοπολιτικής οργάνωσης θα πρέπει να συσχετιστεί με τις πολιτικές απόψεις των ίδιων των αδερφών Σούτσων. Διαβάζοντας το παραπάνω κείμενο, ο αναγνώστης δύναται να πραγματοποιήσει συσχετισμούς με αντίστοιχα ευρωπαϊκά πρότυπα και να διερευνήσει το πώς αυτά αφομοιώνονται στη νεοελληνική πεζογραφία.

Γ. Παλαιολόγος, *Ο Ζωγράφος*

<http://www.greek-language.gr/greekLang/literature/anthologies/new/show.html?id=60>

Ο *Ζωγράφος* αποτελεί το δεύτερο μυθιστόρημα του Γρηγορίου Παλαιολόγου μετά τον *Πολυπαθή* και εκδίδεται για πρώτη φορά το 1842. Στο έργο, εξιστορούνται οι εμπειρίες του Φιλάρετου, ο οποίος εγκαθίσταται στην Αθήνα λίγα χρόνια μετά την ανακήρυξή της πόλης ως επίσημης πρωτεύουσας του ελληνικού βασιλείου. Ο *Ζωγράφος* συνδυάζει στοιχεία ερωτικής μυθιστορίας (περιπέτεια δοκιμασίας, τελική ένωση των δύο ερωτευμένων, Χαρίκλειας και Φιλάρετου) αλλά και κοινωνικής σάτιρας. Η κριτική διάθεση με την οποία προσεγγίζει τα ήθη της εποχής είναι χαρακτηριστική στο παραπάνω απόσπασμα κατά την περιγραφή της εκδήλωσης του βασιλικού χορού. Ιδιαίτερα κωμικές είναι οι σκηνές της προσπάθειας της Σεβαστής να εντυπωσιάσει ενώ ο καβγάς Χαμαιλεωνίδη- Μεγιστάνα δίνει στοιχεία για τις κοινωνικές ανακατατάξεις μετά την Επανάσταση και τη διαμόρφωση συγκεκριμένων κοινωνικών νοοτροπιών.

Π. Καλλιγιάς, *Θάνος Βλέκας*

<http://www.greek-language.gr/greekLang/literature/anthologies/new/show.html?id=36>

Το έργο του Καλλιγιά, *Θάνος Βλέκας*, δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά το 1855. Ο Καλλιγιάς επιχειρεί να αποτυπώσει το πρόβλημα της ληστείας στις αγροτικές περιοχές υπογραμμίζοντας την κακοδιαχείριση του νεοσύστατου ελληνικού κράτους. Το έργο, παρότι αντιτίθεται στις ρομαντικές υπερβολές της εποχής, ενσωματώνει στοιχεία του ρομαντισμού εφόσον, όπως έχει αποδειχτεί, ο χαρακτήρας του ήρωα αποτελεί ένα εξιδανικευμένο πρότυπο και όχι μια αληθοφανή φιγούρα. Τα παραπάνω αποσπάσματα αφορούν τη σύλληψη και τη δίκη του πρωταγωνιστή, Θάνου, εξαιτίας της εμπλοκής του αδερφού του σε ληστρικές ενέργειες. Μέσω των σκηνών αυτών αλλά και στο σύνολο του βιβλίου, ο Καλλιγιάς παρουσιάζει διάφορους κοινωνικούς τύπους και πολιτικές στάσεις σε σχέση με το ζήτημα της ληστείας στην ύπαιθρο καταγγέλλοντας την εξαθλίωση του αγροτικού λαού και υπογραμμίζοντας την ανάγκη επίλυση του προβλήματος.

Ε. Ροΐδης, *Πάπισσα Ιωάννα*

<http://www.greek-language.gr/greekLang/literature/anthologies/new/show.html?id=82>

Το παρόν κείμενο αποτελείται από δύο αποσπάσματα του έργου *Πάπισσα Ιωάννα* του Ε. Ροΐδη. Στο πρώτο απόσπασμα, η Ιωάννα δραπετεύει με τον εραστή της, Φρουμέντιο, ο οποίος και την παρακινεί να μεταμφιεστεί σε άνδρα καλόγερο για να μπορέσουν να ζήσουν μαζί. Στο δεύτερο απόσπασμα, περιγράφεται αναλυτικά το πάθος της Ιωάννας για το νεαρό Φλώρο, με τον οποίο γίνονται στη συνέχεια εραστές. Τα παραπάνω χωρία εξοικειώνουν τον αναγνώστη με ένα πλήθος γνωρισμάτων της γραφής του Ροΐδη. Χαρακτηριστικές είναι οι απροσδόκητες μεταφορές που συνδέουν απομακρυσμένες μεταξύ τους έννοιες δημιουργώντας ισχυρές νοηματικές αντιθέσεις. Η λειτουργία των αντιθέσεων αυτών εξυπηρετεί την ειρωνική ανάγνωση φαινομένων της εποχής, όπως τον εξωραϊσμό του Βυζαντίου και κυρίως τη σφοδρή σάτιρα του κλήρου. Το απόσπασμα βοηθά τον αναγνώστη να κατανοήσει γιατί η *Πάπισσα Ιωάννα* υπερέβη τον ορίζοντα προσδοκιών του αναγνωστικού κοινού της εποχής τόσο σε επίπεδο ύφους όσο και περιεχομένου.

Δ. Βικέλας, *Λουκής Λάρας*

<http://www.greek->

[language.gr/greekLang/literature/anthologies/new/show.html?id=1](http://www.greek-language.gr/greekLang/literature/anthologies/new/show.html?id=1)

Ο *Λουκής Λάρας* του Δ. Βικέλα βασίζεται στην πραγματική ιστορία ενός ομώνυμου Χίου ομογενή. Το κείμενο διαφέρει από τα έργα της εποχής του εφόσον διέπεται από λιτότητα στην έκφραση, διακρίνεται για τους χαμηλούς τόνους και τη στροφή στο οικείο και καθημερινό. Ιδιαίτερη σημασία έχει η μορφή του πρωταγωνιστή εφόσον ο Βικέλας επιλέγει έναν αντιήρωα της επανάστασης και όχι κάποιο πρότυπο ανδρείας. Για τους παραπάνω λόγους, η κριτική έχει τοποθετήσει το *Λουκή Λάρα* στο μεταίχμιο μετάβασης από το ρομαντισμό στο ρεαλισμό. Στο εν λόγω απόσπασμα, ο πρωταγωνιστής εξιστορεί την επίθεση των Τούρκων στη Χίο, όπως τη βίωσε ο ίδιος και η οικογένειά του.